

KUSTBON

SVENSK VECKOTIDNING

NIONDE
ÅRG.
№ 17

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR

Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

28 april

1926

“Jordens salt.”

Snart utsläpper Birkas sin 6:te årgång. Tages i genomsnitt 25 elever pr år, blir det i runt tal 150 ungdomar. Det är ett stort antal, efter våra förhållanden. Och dessa unga äro fördelade över en stor del av Svenska Estland. De hava möjlighet att genomsyra hela vår svensksbygd. Men icke allenast bara “möjlighet” till denna uppgift, nej, det är deras uppdrag och plikt. På dem, Birkas-ungdomarna, lägges t. o. m. ansvaret för vår hembygds ljusare framtid. I ord och gärning, hemma och ute, med allt sitt görande och låtande skola de avlägga ett levande vittnesbörd att deras Birkasvistelse ej varit fåfäng, att det där utsådda goda fröet fallit i god jordmån. Denna sådd måste bära en levande frukt.

Nu är det rätt, som en f. d. Birkas-elev “x” i Kustbon Nr. 14/15 d. å. klagar, att den från Birkas hemvändande dottern eller sonen ej alltid får omställa sina idéer och kunskaper i hemmets och hemgårdens skötsel och vård, att de unga ofta mötas av oförståelse och rena motståndet, så att de förlora tron på det nys seger. Allt detta är tyvärr alltför sant, men ändå så släppa vi ej kravet på dessa unga, “ty den som mera fått, av honom skall mera varda utkrävt.” Ljuset får ej sättas under skäppan, vid alla tillfällen skall det lysa fram. Först och främst i umgänget med jämnåriga få de ej glömma sin uppgift som

ljusets riddersmän, visa avsky och förakt för allt som ont synes och befrämja och framamma det goda och ädla. De skola vara missionärer för det goda, ädla och sanna. Och på detta område borde de väl ej stöta på de äldres motstånd, snarare tvärtom. Det är även här, de gamlas fördomar och misstro mot det nya skall vederläggas och bortarbetas. En Birkasungdom får ej besuddla sitt och skolans namn genom att deltaga i oppassande nöjen, får ej finnas bland dem som supa och svärja.

Är det sant, att den manliga Birkaseleven ofta har svårt att genomföra de önskliga reformerna på jordbrukets område, så har den kvinnliga däremot, finge man tro, lättare göra sina kunskaper och färdigheter gällande. En “Birkasflickas” hem kan och bör vara snyggt och rent och ljusst: skurade, mattbelagda golv, ordentligt uppbyggda sängar, om möjligt gardiner för fönstren, rena borddukar m. m., som hon vet kan göra ett hem soligt och glatt. Inte heller borde hon möta alltför stort motstånd genom att kunna göra matsedeln mera omväxlande och tilltalande av de i hushållet lillgängliga produkterna.

Ofta, alltför oftast med största orätt mot de unga, framkastas slagsordet: vad är den eller den Birkaseleven bättre än jag, eller den som ej nött denna skolas bänkar? Man liksom väntade, att det lärda skule sitta utanpå. Men

å andra sidan skall det verkligen både synas och höras och förstås, att någon varit på Birkas. - Icke så, att man varit i “folkhögskola” utan i en skola, där man icke bara fått kunskaper och färdigheter utan framförallt: folkvett, hjärtats bildning. På detta område skall skillnaden synas tydligt och klart, annars är det ej mycket bevänt med det övriga heller. Birkaseleven skall vara det “jordens salt”, som gör ungdomen och ungdomslivet friskt och sunt, som motarbetar den andliga förruttnelsen och förrälsen. Då måste även skolans argaste motståndare medgiva, att Birkas är av betydelse för vår ungdom och svenskarnas framtid.

Vän till Birkas.

Valagitationen

pågår som hetast över allt i bygderna. Den 15, 16 och 17 maj måste alla röstberättigade fram och välja riksdagsmän. Huru skola vi svenskar bete oss? Jo, det är en självklar sak, att vi måste hålla ihop och eningt rösta på det partis lista, som berett plats för vår man, nämligen det kristliga folkpartiets lista. Många “varför” ha även nu såsom alltid vid valen uppstått: varför just det kristliga och icke t. ex. arbetarpartiet? frågas. Till och med den redan antagna torparlagen ha främmande agitatorer framdragit och sökt göra den till en stötesten. Olika åsikter såväl inom svenskar som det kristliga folk-

partiet råda i den frågan. Men nu ha torparna garanterats jord. Staten tar, om torparen anhåller därom, av bonden och ger ett litet småbruk även åt torparen. Den lagen är redan gällande. Visserligen höjdes också en del röster inom det kristl. partiet till försvar för bönderna, vars hemman själva på flera orter icke äro större än stora småbruk och att det därför icke vore önskligt att ytterligare minska dem, men, som sagt, den saken är redan avgjord till torparnas fördel, och varför skulle det där hindra svenskarna att gå med det kristliga folkpartiet. Vi ha ju dessutom endast ingått valförbund med partiet och vår kandidat har fria händer, han är svenska folkförbundets representant och har att föra svenskarnas talan och rätta sig efter de önskemål vi nu och framdeles komma med. Ingen kan hindra honom att försvara svenskarnas sak. Ingen må därför "fara vilse" och av fagert tal låta locka sig att föråda svenskarna. Det är icke sagt, att ett annat parti skulle vunnit mera anhängare bland svenskarna och vara lämpligare som bundsförvant till svenska folkförbundet. Flertalet svenskar sympatiserar ändå icke med den yttersta vänstern. Där partiet nu står har det fria händer. Kom ihåg det och rösta på det kristl. folkpart. lista, med andra ord: rösta på svenska folkförbundets lista. Svenskar, visen att I kunnen hålla ihop och ären värda det svenska namnet.

Skriv kort!

Redaktionen får härmed be de ärade insändarne att fatta sig kort. Tidningens utrymme tillåter oss icke att avtrycka långa utlägg i olika diskussionsfrågor, som icke intressera en stor del av läsekretsen. F. n. pågå diskussioner i tre olika frågor i Kustbons spalter, och då redaktionen måste reservera plats även för andra saker, blir det ofta ont om plats. Det gör att det dröjer, innan genmälen i tur och ordning kunna införas. Av samma orsak förbehåller sig redaktionen rätten till förkortningar. Därför: skriv kort, mindre fraser, mera tankar!

Red.

Ormsö.

(Försenat).

Som bekant, har vår kyrka egen sångkör. Denna ledes av kyrkoherdens fru Agnes Klasson. På vintern har den haft övningar minst en gång i veckan, och det både syns och hörs att den gjort vackra framsteg: genom att hava blivit ett böjligt instrument i ledarinnans energiska hand.

För att få bättre utrymme för den stora kören, har kyrkostämman medgivit en utbyggnad av läktaren framför orgeln. Arbetet har utförts av körens egna medlemmar, utan ersättning, och en stor del av materialet har likaledes tillkommit genom gåvor. De kontanta omkostnaderna gingo till något över 4000 Emk. och har även denna summa redan blivit betäckt. Ty vår kyrkoherde förstår sig på konsten att på ett oförargligt men på samma gång effektivt sätt ansätta församlingsbornas plånböcker. Nu är läktaren färdig, prydlig och praktisk samt — skuldfri. Påskdagen togs den redan i användning. Templet var fullsatt och sångerna klingade friskt och taktfast upp ifrån de "högre regionerna".

Söndagen den 11 april stod dock det stora slaget för den nya läktaren och sångkören. Då hade anordnats "sångafton" kl. 3 e. m. och bestod kören med ej mindre än 15 olika sånger. Det klickade ej en enda gång, trots att en del sånger voro av särskilt krävande natur. Fru Klasson och hennes sångare kunde känna sig både glada och stolta över sin kör. Tack för njutningen!

Några dagar senare hade kyrkoherden auktion för kyrkliga ändamål. Över 10.000 Emk. netto, sedan de närmaste behoven, bl. a. inköp av 60 par kaffekoppar, avdragits. Vackert så!

Ormsö har blivit "världsbekant" genom att hava fått heder, namn och värdighet av förvisningsort av politiskt misshagligt folk. Början är gjord med Reval-tysk, som förvisats hit från huvudstaden.

Agrarbanken. Från och med den 1 maj börjar agrarbanken sin verksamhet. Banken har till uppgift att lämna lån på längre tid till jordbrukare mot fastighet som pant. Banken lyder under regeringen. Dess grundkapital är 200 miljoner, hälften utgöres av

statens summor och hälften av räntan på de av jordbruksministeriet hittills utlånade summorna.

Islossningen har på flera ställen medfört översvämningar. Verro omgivning stod flera dagar under vatten till följd av Tamulaträskes vattenstigning. Likadant är förhållandet i Leal, Dorpat och Pernau.

Mässling i Reval. Under förra veckan ha 124 mässlingssjukdomsfall inträffat i Reval mot 109 fall veckan förut.

Arbetarnas parti upplöses. I Reval uppdagades en stor kommunistisk organisation. Samtidigt klarlades att Estlands arbetareparti samarbetar med kommunisterna. Arbetarepartiets ledare Abramson samt kommunistpartiets ledare Ruisman anhöllos, då de befunno sig i hamnen för att träffa kominterns representant. Det har framgått att arbetarepartiet mottagit ekonomiskt understöd av kommunisterna för tryckning av sin tidning. Inrikesministeren har förordnat om arbetarepartiers upplösning. De anklagade ha ställts inför krigsrätt.

Ellen Key i Sverige, f. n. 77 år gammal, ligger svårt sjuk. Läkarne tro, att hon icke länge skall leva.

Elva självmord ha förra söndagen förövats i Berlin. Det är något, som Berlin förr aldrig varit med om.

Polens regering har inlämnat sin avskedsansökan.

Litauisk tyska gränsen. Representanter för litauiska regeringen hava avrest till gränsen för att i samband med representanter för den tyska regeringen fastställa gränsen mellan Litauen och Tyskland. Kommissionens arbete omfattar gränssnittet från den litauisk-polska demarkationslinjen till Östersjön.

Lantbruket.

Allting synes gå snabbt utom vårens ankomst. Nyss skrev jag i Kustbon om Birkasmejeriet, att det fick 1500 stop mjölk pr dag och nu någon vecka senare lämnas dit över 2000 stop dagligen. Detta kunde knappast någon tro för blott 3 månader sedan, då mejeriet startade. Men även det efterblivna Nuckö kan tydligen åstadkomma något! Gemensamt ha bönderna rekvirerat nya sänd-

ningar av kraftfoder samt av konstgödning från Reval. — Ormsö mejeriet har startat.

Intresset för husdjurskötsel har även visat sig i efterfrågan om föredrag i ämnet. Efter att veckan före påsk ha hållit ett par offentliga föredrag om mjölkproduktion på folkhögskolan — i samband härmed höll även rektor Söderbäck en offentlig föreläsning om bakteriologi — blev jag tredjedag påsk i tillfälle att gästa Enbyborna för föredrag. Trots regnet var det fullsatt hus hos herr A. Schönberg. En mening i anslutning härtill är på sin plats: Om ni ute i byarna önska föredrag av Birkas lärarne, så säg till därom, och i god tid innan det önskas. Vänta inte att vi skola komma och bjuda ut oss själva. Då kanske tiden blir olämplig, och det kan dröja för länge. Det är f. ö. inte så ovanligt numera, att föredragshållare bjuda ut sig, sedan folk lärt värdera på detta sätt meddelad kunskap.

Vad som icke går snabbt framåt är svinskötseln i svenskbygden. Alltjämt bära lantbrukarna sina pengar till Hapsals borg för att byta dem mot eländigt smågrisstackare från östra och södra Estland. Därav skall bli hushållsgrisar och en och annan av dem föres gödad tillbaka till Hapsal. — Först och främst borde nu, sedan skummjolk till billigt pris kan fås från mejerierna, hållas

mycket av gödsvin för försäljning. Och vidare skulle småbrukarna själva hålla en del avelsuggor och uppföda grisar för bygdens behov. Det kan löna sig bra. Svårigheten är naturligtvis, vid svinskötseln liksom vid annan djurskötsel, att djurstallarna äro i så dåligt skick, att djuren inte kunna trivas. Detta är också en väsentlig orsak till de sjukdomar, som stundom träffat svinen i bygden.

Alltså, kom även ihåg, att svinstallarna — eller boxarna, om dessa måste inrymmas i ladugården — behöva förbättras, helst genom cementering och avlopp för urin till en urinbrunn (liksom för kostallen). Och giv så svinen ljus och tillräckligt med strömedel. De älska renlighet och ljus likaväl som andra djur. — Avelsgrisar äro färdiga att betäckas vid ca 8 månaders ålder. Efter ca 16 veckor, eller 114 dagar, komma smågrisarna till världen. Dessa skola helst stanna hos modern 5—6 veckor, men få sista veckan extra foder i form av mjölk, brödsoppor, grönvälling samt hel säd. Då kan det bli kraftiga svin av dem, men tagas de från modern vid 4 veckors ålder, som lär praktiseras på vissa platser i Estland, bli grisarna betydligt svårare att få någonting av. —

I min artikel "Lantbruket" i Kustbon nr. 15 talades om ut-

sädesvaror för våren. Det bör kanske ytterligare framhållas, att "Guldregn" är den anspråklöseste av de nämnda havre-sorterna. — Av potatisorten, som föreningen Eesti Seemnevilja Ühisus rekommenderat till utsäde, voro flera av de bästa såsom "Up to date" (sen matpotatis) och "Valge hiigla" (vit jätte-) slutsålda redan i början av april. Än fanns då kvar bl. a. "Longkeeper", som liknar "Up to date", samt "Hiigla neerukujuline" (jätte-njurformig potatis) som är en medeltidig sort ävensom några mindre kända engelska och tyska sorter. De båda nämnda blevo mig särskilt rekommenderade vid besök å firmans kontor i Reval.

I detta sammanhang vill jag påpeka ett tryckfel i förenämnda artikel (nr. 15 av Kustbon) Där angavs "Estonia, Hapsal" såsom agentur för utsädesföreningen. Det skall vara "Economia Hapsal." Denna firma anskaffar även konstgödning.

Birkas 21. 4. 1926.

E. Adalberth.

St. Mikaelsskyrkan.

4 sönd. eft. Påsk

Högmässa kl. 11.

Söndagsskola kl. 12,30 (båda avdelningarna).

Död: Teknikern Albert Johanssons barn, Liljan, d. 19. april i en ålder av 1 år 2 mån. 10 dagar.

Vår älskade dotter och syster

Maria Nordman

avled den 17 april i en ålder av 12 år 1 m. 12 d., djupt sörjd o. saknad av föräldrar, syskon o. släkt.

AVSLUTNINGSFEST.

Birkas 6-te årskurs avslutas lördagen den 8 maj med början kl. 12.

Föredrag, sång m. m.

Alla, särskilt föräldrar och målsmän, äro hjärtligt välkomna.

Rektor.

Svenska Bomullsflaggor

till utlandet direkt från fabriken, inom Sverige genom handlande i branschen.

Gefle Manufaktur A.-B., STRÖMSBRO

Jakten "Pauline" till salo

Närmare uppgifter Minhamnen, Reval, hos vakten.

Söndagen den 9 maj kl. 8 anordnar ungdomsföreningen "Framåt"

aftonsamkväm

med omväxlande program: musik, sång, deklamation, dans m. m.

Kaffe-servering.

Kl. Rosenkranzstr. 10 „Frauenverband"
Alla välkomna!

S. O. V. anordnar torsdagen den 6 maj kl. 8 e. m. under medverkan av fru H. Wichman

Svensk folkviseafton

i Sjömanshemmets lilla sal.

Avgiften frivillig.

Alla välkomna!

Gustaf Sjöberg's

Konditori, Korra Rådmanngatan 10
Rekommenderas

ESKILSTUNA BRYGGERI A. B:s
tillverkningar

REKOMMENDERAS Telefoner: 10 & 13

Aug. Löfgrens

Frukt-, Grönsaks- & Blomsteraffär
rekommenderas. Blommor & Kransar
Guldmedalj 1901 GÄFLE Telefon 123

AKTIEBOLAGET J. E. ARNDT

HUDDIKSVALL

Angbåtsexpedition, Befraktnings-, Skeppsmakeri och Speditionsaffär. Lager av Kol och Eygnadsmaterialer.

Rikstelef.: 245, 287, 325. Telegrafadr.: Arndtbolage

Större och mindre
Skogsparker på rot
såväl som
sågtimmer

köpes kontant av Säfveåns A. B.
Göteborg

Våra Brödtillverkningar
äro välkänd, goda och billiga
G. A. ULANDERS BAGERI
UPPSALA Telefon 1343

För bilister och turister är
Kungsbacka Stadshotell
den populäraste anstalten, 40 minuters bilresa från
Göteborg. God och vällagad mat.
BILLIGA PRISER
Middag 3 rätter 2.25

Järnvägsrestauranten, Malmö
i nya hemtrevliga lokaler med ingång
från Skeppsbron
Fullständig restaurantrörelse.
Smörgåsbuffé - Konditoriafdelning

Trafikaktiebolaget MÄLAREN-HJÄLMAREN

TELEFONER: för passageraretrafiken 56-28, Norr 12-57, för godstrafiken Norr 12-99

Reguljära linjer: Stockholm — Köping — Kungsör — Arboga — Örebro
Stockholm — Strängnäs — Västerås — Enköping
Stockholm — Drottningholm — Sigtuna — Skokloster
Stockholm — Öarna Ekerö, Björko, Adelsö och Svartsjölandet.

ANGÅENDE AVGÅNGSTIDERNÄ: SE DAGSPRESSEN

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportatitklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)
Hamngatan 3 A STOCKHOLM Norrmalmstorg

M. DUBOIS, UPPSALA
BAGERI- OCH KONDITORI A.-B.
rekommenderas

Telefoner: Konditoriet 1523 - Bageriet 2780 - Kontoret 9

Olof Almér

Tel. 531 Kristianstad Tel. 163
Välsorterat Fin- o. Grovbageri

HOTELL EXCELSIOR

Birgerjarlgatan 35, Stockholm
(K. F. U. M:s hus)
Rikstelefon o. telegramadress: EXCELSIOR
Stockholmstelefon 98 27.

DRICK HAKONBOLAGETS LUXUSKAFFE!

GÖTEBORG
K Ö P
OLOF ASKLUNDS
BRÖD.
Det är bäst.

Använd alltid Svenska Lås
och Skruvar från A.-B. Pri-
orverken, Norrköping.

Bland rostat kaffe intager
SVEABLANDNING
främsta platsen. Partiförsäljare:
ENGWALL HELLBERG Aktiebolag. Gefle.

EGONLINEN

uppehåller regelbunden trafik Göte-
borg med alla mellanliggande svenska
hamnar till
Karlskrona—Danzig—Libau—
Riga—Reval—Hälsingfors.

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolfs“. Rt. 440 & 14440
Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämp-
liga för alla i marknaden förekommande
apparater och maskiner. — Begär offert!

Falkenberg

Använd

Extra vetemjölet

„ÖRNE“

Den, som är förständig att ej låta sig döras
av allt utländskt köper alltid svenska varor. En
gammal välkänd firma lämnar alltid köparen
bästa garanti att vid inköp erhålla största valuta
för sina penningar.

Våra tillverningar:

SALUBRIN
SPRITÄTTIKA
AROMA ÄTTIKSPRIT

Eau de Cologne:
Extrait Double GARITA
Extrait Quadruple DELILA

Hårvatten: Lotion GAMBO
Lavendelvatten: Extrait Triple GARITA äro
var i sitt slag marknadens yppersta och därtill
billigast e f. brikater. Därför garanterar

A.-B. P. HÅKANSSON, ESLÖV.

INGEN VET VAR
haren har sin gång,
men en var vet, att

PIX-PASTILLER

finnas överallt. Säljes i askar à 25 och 50 öre.
Ensamtilverkarer:

Pix Aktiebolag, Gävle

Hj. Söderlunds Bageri Eskilstuna

Specialité: Sundhetsbrödstill-
verkningar.

STUREHOF

Adelgatan 13, Malmö. Telef. 12 53.
1sta klass Restaurant.
Billigaste och bästa frukostställe.
Middagar från 1—6. 3 rätter kr. 2.—.
Populära soupéer från 6—11 e. m.
Vällagad husmanskost.

DANNEMORA Cirkulärsågar, Ramsåglblad,
Timmer- och Fällningsågar, Maskinhyvelstål
och Maskinknivar vinna tack vare Dannemora-
stålets förtjänstfulla egenskaper och det oms-
orgsfulla arbetet rykte över hela världen
Kort leversanstid. Införda offertn.

Gimo-Österby Bruks A.-B., Österbybruk

Arvid Nordell

Juvelerare

Hospitalsgatan 12 NORRKÖPING Tel. 5246
Matsilver, Ringar, Guld- & Silvervaror. Present-
kort och Federsgåvor.

Order till landsorten expedieras omgående.

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal
Tel. 771-08 Grevturgatan 13 (Hörnbutiken)
NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt
urval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar.
Beställningar å linneutstyrlar. Order till lands-
orten expedieras omgående.